

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סב.

עין משפט נר מצוה

א מיי פ"ח מהל' מכירה
ה' ס' ס' ע"ג ע"ג
טו"ט ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג

יא ב ג מיי ע"ג ע"ג
קמג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
ס' ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג

יד ב ד מיי ע"ג ע"ג
טו"ט ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג

יז א מיי ע"ג ע"ג ע"ג
ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג

רבינו גרשום

מכר לו שדה ומצור לו
מצור אחד ארוך. כגון מצור
מזרחי וארוך על פני כל
השדה שמכר לו ומצור
אחד קצר כגון למערב
השדה מצר שמעון ולא
היה גביע מצורו אלא עד
חצי השדה שמכר לו:
אמר ר' הוואל וכן לא
אוליגן בתר מצר הארוך
אלא בתר מצר הקצר ולא
קנה בשדה אלא כשיעור
משך מצורו של שמעון
כנגדו עד מצר ארוב: אמר
ליה רב הונא ורב אסי.
אמאי אמרת דלא קנה אלא
שוה בשוה כנגד הקצר של
שמעון וליקני כנגד ראש
תור. כלומר היכא דאין
גביע מצר שמעון אלא
כנגד חצי של ארובן למשך
מסוף מצר שמעון אצל
השדה באלכסון עד סוף
מצר ארובן וכן קנה היינו
כיון ראש תור שלמעלה
מרוחב ומלמטה מקצר:
ומודה רב היכא דאיכא מצר
ארובן ושמעון לצד מורה
השדה ומצור לוי יהודה
לצד מערב ואמר לו שדה זו
שאני מוכר לך מצר מזרחי
עומד ארובן ושמעון ומצור
מערב שסמוך לדרום עומד
מצר לוי ומצור יהודה לא
מצר לו שמסוף ללוי היינו
מצר לוי מצר אחד ארוך
ומצור אחד קצר מהדור"ל
למכתב נמי ומצור שמעון
כנגד יהודה ולא כתב ליה
אלא מצר ארובן ושמעון
למורה ומצור לוי למערב
ולא כתב יהודה ש"מ דלא
ניחא ליה יהודה ליה מסוף
מצר לוי ועד יהודה אלא
כיון ראש תור לוי ולא יתור
אחוריה. ואם אותה
שדה שמכר לו היו לו
לראובן משני צידיה בשדות
כשעור ארכה אחת במורה
ואחת במערב וכן לשמעון
אחת לצפונה ואחת לדרומה
צריך למכתב ליה המוכר
מצר ארובן לרוחין תרין
וכו' ואי כתב ליה הכי
מקנה ליה כל השדה כולה
מקצה לקצה לוי ורוחתיה.
אבל אי לא כתב ליה אלא
מצר ארובן ומורה ומצור
לזמר שמא לצד מורה קנה
כלו לוי מצר מערב משך וכן
נמי מצר צפון קנה כולה
ומצור דרום קצת מן דרום
(א) ואיכא למימר דשדרי
בשדה מקצת: איבעיא להו
סיים לו הקרנות שעל זוית
אחד של שדה קרן של
מצר ארובן ועל זוית אחר
קרן של מצר שמעון ועל
זוית שלישי קרן מצר לוי
ועל זוית רביעי קרן מצר
יהודה (כי האי גונא) ולא
מצר לו כל ארוך השדה
על פני כולה ולא כל
הרוחב אלא הזוית מהו
מי אמרי' כולה דמצר ד'
קרונוהיה כולה מכרה לו
השדה על פני כולה או
דלמא כיון דלא מצר לו
כל ארכה וכל רוחבה אלא
הקרנות לא מכר לו אלא
רצועות באלכסון ההולכות
מקרן לקרן ב' רצועות
וקא יתור (כי האי גונא):
כפין גמא מהו. שמצור
לו מצרים שתיים ארובין
ארכה מצד אחד ושמעון
המצר (הכי). מצר לו

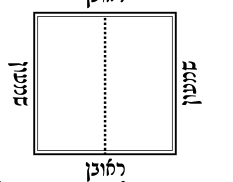
ואי נכסי אפילו בתי ועבדים. אבל מטלטלין לא ואע"ג
דלמך זמי שמת (לקמן דף קג): כל נכסי לפלוני גלימא חיקרי
נכסי לשון נכסי שמי דמשמע ריבוי יותר מנכסי דהכל אלא אין
לחלק משום דהתם אמר כל נכסי דא"כ הו"ל לחלק התם כדמחלק
התם בין מטלטלין לכל מטלטלי ועוד

י"ל דהתם מיירי בזמנה דצדעין יפה
נותן והכל זמנר: **מצר אחד**
ארוך ומצר אחד קצר. ומיירי שמצור
לכל' רוחות* דפ"י הקונט' ג' דאי לא
מצר אלא מורה ומערב ולא מצר כפון
ודרוס א"כ היכי קאמר ליה רב אסי
ויקני כנגד ראש תור אדרבה ה"ל
למפקך דלא ליקני אלא תלם אחד
במורה ותלם אחד במערב דלא אית
ליה לרב אסי לתם במצור לו מצר
ראשון ושני ושלישי ומצר רביעי לא
מצר לו דלא קנה אלא תלם אחד על
פני כולו ומה שהקשה רבינו יצחק
לפירוט הקונטרס אי מלרבע רוחות
מצר לו אמאי לא קנה אלא כנגד
הקצר דלא כן אמאי מצר לו מצר
רביעי לשם פירכא היא דמליגן למימר

מנרים הרחיב לו: **ומורה רב.** פי' צקונטרס קודם ששחק
משמע דשחק מודה להו אע"ג דלקמן (עמוד ג) שחק (י) (רבא) לאצבי
אע"ג דלא הודה לו אלא שלא חש להשיבו הכא ליכא למימר הכי דרב
כהנא ורב אסי הוו כמו תלמיד חבר לרב כדלמרי' (סנהדרין דף לו):
דלפנייה לא הוו כריכי' ג' וצרו מקומות רב מודה כששחק להס צפ"ק
דצ"ק (דף יא. וס) גבי אין שמין לא לגנב ולא לגזול דקאמר' אדרבה
מדלמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב דינא הכי ושתיק ש"מ שמין ולא
אמר לה שתיק משום דלא חש להשיבו וצפ"ק דינא (דף יא. וס) גבי
אפרוח שגולד ציז"ר ד"ל רב כהנא ורב אסי לרב זבי זון ר' גזי
לעגל שגולד מן הטורפה ושתיק רב אמר רב יוסף מאי טעמא
שתיק רב לימא להו הוואל ומוכן אגב אמו לכלביס וכן צאיהו נשך
(צ"מ דף קט: ג) גבי ספינה אמר רב אגרא ופגרא א"ל רב כהנא ורב
אסי לרב אי אגרא לא פגרא אי פגרא לא אגרא שתיק רב אמר רב
ששת מאי טעמא שתיק רב לא שמיע ליה הא דתניא כו' משמע
בכל הגהה דלא מפני שלא חש להשיבו שחק אלא מפני שהודה:
מדרה"ק דיה מביבת מצר שמעון כנגד יהודה. פירוט כנגד
יהודה לצד ולא הו"ל למיכתב ראובן ומכתב ראובן

שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וגירסא זו אינה נראה דלמה
ליה למינקט כה"ג דהשתא דלג לוי יהודה היה לו ללגב שהוא
אחרון לך גרים רש"ז"ס מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי והשתא
דלג ליה יהודה ומ"מ קשיא לר"ת דהכי הוה ליה למימר מדלג הו"ל
למיכתב שמעון וכתב שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה ונראה
לר"ת כגירסא ראשונה ולא קאי אעיקר מילתיה דרב דקאמר לא
קנה אלא כנגד הקצר דא"כ הו"ל למימר מדלג הו"ל למיכתב
ראובן אלא קאי אדיוק דכי היכי דקאמר רב דלא קנה אלא כנגד
הקצר ה"ג אס מצר מצר ראובן ושמעון מצר מורה ומצר לוי
חזי שדה מצר מערב ואלא לוי קרקע עולם דמורה רב דקנה כנגד
הארוך כיון של מלא מה למצור והאש קאמר דהיכא דמואל למצור
כגון לוי יהודה מן המערב מודה רב דלא קנה כנגד הארוך אס
דלג יהודה וגרסינן מדה"ל למיכתב יהודה כנגד שמעון דאי גרסינן
שמעון כנגד יהודה הלשון דחוק ופי' מגומגם דלא קאי אדברי רב
אלא אדיוק ואין להקשות אמאי לא קאמר גמרא מודה רב דאעיקר
דבריו כדפירש הקונטרס ולימא מדלג הו"ל למיכתב כי שמא לא חש
הגמרא לפרש זה דפשיטא דלא אמר הכא דלא קנה אלא כנגד
הקצר דודאי לא מצר לו מצר שמעון כהנא ולא הו"ל לפרש אלא
אמאי לא קנה כנגד הארוך כיון שמצר לו מצר שמעון:

מצר ראובן לרוחין תרין. אע"פ שאס היה כותב לו קרקע שני
שדות ראובן וזין שדות שמעון לא היינו יכולין לומר שיקנה
חזי (י) שדה מה דאס כן לא היה ציין שדות ראובן ושמעון (י) (בוית)
לרוחין תרין (י) אי קני כמין גאס ופירוש הקונטרס נראה שיקר:
איתמר

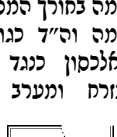

ואי אמר ליה נכסי אפילו בתי ועבדים. אבל מטלטלי לא עד דא"ל
כל נכסי: מצר לו. המוכר שדה לחצירו בשטר המכירה מצר מערבי
ארוך מלה אמה ומצר מזרחי כנגדו קצר נ' אמה שלא הגיע אלא עד
חצי השדה ומצר של כפון ודרוס מימין ושמאל מן המורה עד המערב
כה: אלא כנגד הקצר. כנגד מצר

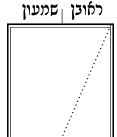
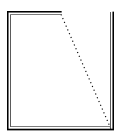
מזרחי יקנה? דהיינו
חצי השדה ומצר
מערבי שהוא ארוך
מנרים הרחיב לו
דמצר שלם הו"ל
לכתוב

ויקנה כנגד ראש פור. כלומר הא
איכא למימר דדוקא כתב לו מצר
מערב ארוך ומצר מורה קצר
(ט) היינו כלי לקנות מצר מערב מצר
אמה בצורך המצר ומצר מורה חמשים
אמה וה"ד כגון שיקנה כל השדה
באלכסון כנגד ראשי השורות של
מורה ומערב כזה: ומודה רב
מקמי דאשתיק אכל
צמר דאשתיק אודי
צמרויהו: היא

דאיכא מצר ראובן ושמעון מורה ומצר לוי ויהודה
כנגדו במערב. ורוחב השדה ק' אמה והוי מצר
לוי כנגד ראובן נ' אמה וכן מצר יהודה כנגד
שמעון נ' אמה וכתב לו בשטר מצר ראובן ושמעון
מן המורה ומצר יהודה מן המערב דהיינו מצר
מערבי א קת ולוי לא הזכיר הכא מודה רב דיקנה
כנגד ראש תור דאי הוה צעי מוכר להקנות כנגד
הקצר היה ה"ל למיכתב ושמעון (כנגד חצי) יהודה

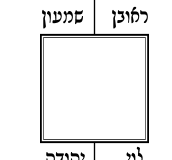

כלומר מצר מזרחי שהוא ארוך לא יקנה אלא יהודה כנגד שמעון
דהיינו חצי השדה ומדלג כתב הכי ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה.
אבל לעיל בזמלמיה דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מצר מזרחי
ויהודה מצר מערב כנגד שתיכן וכתב לו יהודה מצר מערב ושמעון
מצר מורה דהיינו אחד ארוך ואחד קצר התם לא קנה אלא כנגד
הקצר דבע"כ מצר מערב הרחיב לו שלא יוכל לפרש ושמעון כנגד
חצי יהודה כי הכא שאין כותבין חצי מצר והואך לכתוב מצר שלם.
נראה דה"ג מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי (דמשמע שמצר לו
מצר ראובן ושמעון ארוך ומצר לוי הוה הקצר אלא יהודה לא
הזכיר ונראהו כן הדברים להעמיד החסרון של מצר ביהודה האחרון.
וצפירושי ר' חננאל מרומא גרסינן מדה"ל למיכתב מצר לוי כנגד
מצר ראובן וכיוצא בו מצר יהודה כנגד מצר שמעון ומשם יש ללמוד
שכתוב צספירס שלהן מדהוה ליה למיכתב לוי כנגד ראובן ולא כתב

(א) מצר לו מורהו ספיות
שהוא כפון גמא וימלאה
כאישא לו בתרין וקני' כל
מיקו דמנחה לקולה ויד
הקוטה על החתמה וזית
לוקח אלא בשמות שקר הדין
שלא להו"ל ממון מיד מחזיק
כספין וי"א חולקין מפני שהא
ספק וכל ספקא דמנומא
חולקין ולא תכפר לו להכריע
הלכה למעשה זה פי רבינו
חננאל. ערוך ערך ג' ו"ע
שלא הביאו שום אדם
מחפסקים וגם מע שפי
ר"ח כמו שפירש ר"י בחופות
ד"ה כמין גמא, (ג) כמ"א:
הקנה, (א) נדפשו"י קצר,
(ד) י"ל ששעון, רש"י,
(ה) רש"י מ"ו וישי' רש"י,
(ו) י"ל רבנן, (ז) רש"י מ"ו,
(ח) י"ל הוה אמילא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מדהוה ליה
למכתב מצר לדוכון כנגד
לוי (ודשמעון כנגד יהודה)
חא"מ: וי"ל ויכתב התם:
היכא דשמייהו כנגד
יהודה ורש"י הוה גורס
מנקמו דראובן כנגד
לוי והמקום הכניס עמי
הגיפות כפוס: (ב) רש"י
ד"ה ויקנה כנגד וכו' מורה
קצר כדי כלי' ותיבת היינו
מנקל: (ג) ד"ה היכא דאיכא
כו' מדהוה ליה למכתב ראובן
כנגד לוי כזה:

מוסף תוספות

א. ולא מצר לו המצר
הרביעי אלא קצר. רש"י.
ב. וא"ת וכו' והא שמעינן
ליה לרב דאמר (לקמן
בע"כ) שאפי' לא מצר אלא
ג' מצרים קנה הכל חוץ
מצר רביעי. ולמה גירע
כשהמצר הרביעי קצר יותר
מהו שלא מצר לו מצר
רביעי כלל י"ל היינו טעמא
דגרע כשמצר לו מצר רביעי
והוא קצר לפי שהוא
כמפירש שאינו רוחב שיקנה
כנגד הארוך. רבינו יונה.
ג. לא הוה שתיק להו
משום דלא חש למילתיהו
אלא מתוך שלא שח.
ד. תשובה לדבריהם. אס.
ה. [ומיבעיא ליה] מי
אמרין כיון דמצר צ"ל
מורה וצפון, (לפי' תוס' צ"ל
דרום), קנה ליה לרוח
דרומית ולרוח מערבית
דאמרין וכו' דהו"ל
מרוכב, או דילמא אמרין
מרוכב דלא כתב ליה רוח
דרומית ורוח מערבית. לא
קני אלא תלם אחד על פני
מורה וצפון, א"כ כנגד ראש
תור. ר"י מינש. ה. וש"מ
שאם מצר לו מצר אחד
במורה ומצר אחד בצפון
ולא יותר שלא קנה כל
השדה. רבינו יונה.

